

СТАНОВИЩЕ

върху дисертационен труд за придобиване на образователна и научна степен „доктор“

Автор на дисертационния труд: Велислава Николаева Костова по докторска програма „Организация и управление на производството“

Тема на дисертационния труд: **Оценка на иновационната дейност на малки и средни индустриални предприятия**

Член на научното жури: доц. д-р маг. инж. Панайот Асенов Ганчев, заповед на Ректора на ВСУ „Черноризец Храбър“ №2658 от 02.11.2011г.

1. Характеристика на дисертационния труд

Представения ми за становище дисертационен труд на посочената тема е правилно структуриран – увод (5 стр.), четири глави (съответно, 38, 53, 58, 42 стр.), заключение (13 стр.), литература (251 използвани източника) и приложения с общ обем 232 страници. В увода се обосновава актуалността и значимостта на проблема, обекта и предмета на изследване, целта, задачите и ограниченията, които стесняват и конкретизират обхвата на съдържанието. Първата глава е посветена на малките и средните предприятия в глобалната и националната икономика. Втората анализира иновациите и иновационната дейност и необходимостта от тяхната финансово-икономическа оценка. В третата глава тази оценка е конкретизирана чрез алтернативни показатели и е предложен обобщен подход с използване на реалните опции на иновациите и оценяване на тяхната финансово-икономическа ефективност. Четвъртата отразява резултатите от проверка на практическата приложимост на предлагания подход. В съдържанието на всяка от главите има изброени изводи от направения там анализ, а в края на всяка – изводи за главата. Заключениеето съдържа обобщени изводи и определените от докторанта приноси.

Авторефератът (36 стр.) вярно отразява основните части на дисертацията. **Публикациите** на докторанта са 4 самостоятелни, от които 2 в чужбина в лицензирано издание.

2. Актуалност на дисертационния труд

В дисертационния труд се разработва проблем с два актуални аспекти: малки и средни индустриални предприятия (МСИП) и оценка на иновационна дейност. Спецификата на обекта на управление (в случая МСИП) поставя своите изисквания както в теоретичен, така и в приложен аспект. Иновационната дейност от своя страна, макар и само едно от направленията на стопанската дейност, има решаващо значение за развитието на малките и средните предприятия, които трябва да я оценяват, за да могат успешно да я управляват. Това прави темата и

съдържанието на дисертационния труд изключително актуални за теорията и практиката на управлението на МСИП в националното стопанство. Актуалността на разработвания в дисертационния труд проблем е главно в научноприложно отношение. Формулираната цел – да се проучи и определи ролята (защо не **значението?**) на **финансово-икономическия анализ на планираните иновации** за развитието на малкото и средното индустриалното предприятие и да се разработи **обобщен подход за финансово-икономическа оценка на осъществяваните иновации, включващ в себе си и реалните опции** – поставя въпроса за дефиниране и изпълване с научно съдържание на тези термини. Теоретико-методическите решения за постигане на поставената цел могат да се осъществят чрез изпълнение на третата задача (гл. 3), а възможностите за практическото приложение – чрез изпълнение на четвъртата задача (гл. 4).

3. Оценка на резултатите и приносите на кандидата

3.1. Резултати отразени от кандидата в дисертационния труд

Разработен е доста подробен и аналитичен обзор на нормативни документи, специализирани доклади и научна литература за определяне мястото и значението на МСП в глобален (главно европейски) и национален аспект. Направени са опити за дефиниране на различни основни термини (в частност кандидатът приема че индустриалното предприятие е предприятие с производствена дейност – стр. 25, макар че посочва туристическа, филмова и пр. индустрии, при които термина “производствена дейност” има твърде широк смисъл).

Направен е методологичен анализ на научните термини “иновация”, “иновационен процес” и “иновационна дейност” (гл. 2) според разработките на редица автори и са изведени от кандидата работни определения на тези термини за целите на разработването на дисертационния труд (стр. 54, стр. 64). Изследвани и анализирани са иновационна политика, иновации и конкурентоспособност, осъществявана иновационна дейност, добри иновационни практики, държавна иновационна политика, финансиране на иновационната дейност, иновационна активност и ефективност, несигурност и риск в иновационната дейност.

Анализирани са традиционните подходи за оценка на вложените средства в иновациите и иновационната дейност и възможността за приложение на реалните опции за същата цел и са представени използваните количествените зависимости в тези подходи. Изследвана е възможността за съчетаване на тези подходи при оценка на иновациите и иновационната дейност.

Тези резултати ми дават основание убедено да твърдя, че степента на познаване състоянието на проблема е значителна, налице е творческа интерпретация на литературния материал, с което

образователната цел на обучението по докторската програма е успешно постигната и по категоричен начин отразена в дисертационния труд.

3.2. Приноси на кандидата отразени в дисертационния труд

Смятам, че приносите на кандидата в дисертационния труд са:

1. Направен е изключително подробен и съдържателно богат преглед и анализ на реалното и нормативното състояние на малките и средните предприятия в европейски и национален аспект, направени са изводи за проблемите на тяхното развитие и възможностите за тяхното решаване чрез иновационна дейност.

2. Анализирани са традиционни и нови (анализ на реалните опции – АРО) финансово-икономически методи и използването им като комбиниран обобщен подход за финансово-икономическа оценка на плановите инвестиции в иновационната дейност на малките и средните индустриални предприятия.

3. Предложена е последователност от четири управленски дейности при определяне на ефективността на плановите инвестиции в иновационната дейност и алгоритми за изпълнение на тяхното съдържание.

4. Експериментално са приложени обобщения подход и алгоритмите за оценка на иновациите и иновационната дейност в конкретно предприятие, като са разработени два варианта на оценка: чрез многоцветна опция и без възможност за прекратяване на планирания иновационен проект. Направени са изводи от получените резултати от експерименталното приложение при два разработени варианта.

Оценявам получените резултати и научноприложни приноси като създаване и използване на нови средства за решаване на съществени методически и приложни проблеми при оценяване на иновационната дейност на малки и средни индустриални предприятия.

4. Критични оценки и препоръки към дисертационния труд

➤ Ограничението “основен акцент е поставен върху следното триединство: малки и средни индустриални предприятия – иновации (иновационна дейност, иновационен процес) – финансово икономическа оценка”, стр. 8, води до отклоняване на съдържанието от заглавието на дисертационния труд, в което не се посочва изрично и само финансово-икономическа оценка. Или темата трябва да бъде напр. “Финансово-икономическа оценка на иновационна дейност на МСИП” или да бъдат развити и останалите, а не само изброени и отхвърлени чрез ограниченията, насоки за оценка на иновационна дейност, стр. 7-8 и гл. 3.

➤ Вярно е, че разбирането на термина “индустрия” в научната литература е доста неопределено, класическото разбиране, че това е

промишленост, производство е неточно и остаряло. Може би докторантът, насърчен от научните си ръководители, е трябвало да формулира по-смела, макар и спорна негова формулировка, на която да се базира при дефиницията за МСИП.

➤ Дисертационният труд във всички негови глави и раздели съдържа многобройни констатации и изводи, които в много случаи са по-съществени от изведените крайни за главите общи изводи. Би следвало всички те да са накрая и да се обобщят в отделен раздел (параграф) към всяка глава.

➤ Не е категорично изяснен въпроса какво се оценява – иновациите, иновационната дейност или иновационния процес. Докторантът не е трябвало да се подвежда по действително съществуващото многообразие в терминологията и фразиологията, а след обстоятелствата изследвания и анализи, които е направил, да се ограничи в собствена, ясна (от гледна точка на дисертационния труд) терминология.

➤ В предлагания обобщен подход оригиналното е комбиниране на традиционните подходи с АРО. Целият количествен математически апарат е взаимстван, а предлагания подход не е описан като самостоятелна методика.

5. Заключение на представеното становище

Разработеният дисертационен труд притежава необходимата актуалност, новост и значимост в научноприложно отношение: съдържа подробен анализ по разработвания проблем, обобщен методически подход за неговото решаване и експериментално приложение на съществени негови части за оценка на иновационната дейност на конкретно предприятие.

Смятам, че защитавания дисертационен труд на тема **Оценка на иновационната дейност на малки и средни индустриални предприятия** съответства на изискванията за получаване на образователна и научна степен “доктор” по „Организация и управление на производството”, поради което съм съгласен и предлагам на уважаемото научно жури **Велислава Николаева Костова** да получи образователната и научна степен “доктор”.

Дата: 10.02. 2012 г.

ЧЛЕН НА ЖУРИТО:

Доц. д-р маг. инж. П. Ас. Ганчев